

İlkokul-Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlik ve Becerilerine Yönelik Görüşleri

Sultannur Öztürk¹, Fatih Bozdoğan²

Özet

Öğretmenlerin mesleki beceri yeterliklerini öğrenmeye yönelik yapılan bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olan fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Gaziantep'in Nizip ilçesinin kamu eğitim kurumlarında çalışan farklı branşlardaki yirmi öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada katılımcıların adil ölçme değerlendirme yaklaşımlarına, sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik stratejilerine, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerine yönelik görüşleri ve öğrencilerin ders içerisindeki aktif katılımlarına yönelik görüşlerinin alınması ve incelenmesi hedeflenmektedir. Bu örneklem seçilirken seçkisiz örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri toplanırken öğretmen görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda mesleki beceri yeterliklerini öğrenmeye yönelik açık uçlu dört soru bulunmaktadır. Bu formun sorularına verilen cevaplar araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bu teknikle yapılan analiz işlemlerinde öğretmenlere yöneltilen her bir soru alt problem olarak ele alınmış ve bu alt problemlerin her birinin yanıtları için kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin adil ölçme değerlendirme, istenmeyen davranışları yönetme, üst düzey düşünme becerilerini geliştirme ve ders içi aktif katılımı sağlayabilme konularında mesleki yeterliklerinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun mesleki yeterlik ve beceriler yönünden gelişime açık olduğu, bu konuda kendilerini oldukça yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda bu konuda çalışma yapacak diğer araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Mesleki yeterlik
Mesleki beceri
Öğretmen yeterlikleri

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi
03 Nisan 2024
Kabul Tarihi
22 Mayıs 2024
Makale Türü
Araştırma Makalesi

Primary and Secondary School Teachers' Views on Professional Competence and Skills

Abstract

This research, which was conducted to learn teachers' professional skills competencies, used phenomenology, which is one of the qualitative research designs. The sample of the study consists of twenty teachers from different branches working in public educational institutions in Nizip district of Gaziantep. In the study, it is aimed to obtain and examine the views of the participants on fair assessment and evaluation approaches, strategies for undesirable behaviors in the classroom, their views on students' higher-order thinking skills, and their views on students' active participation in the lesson. While selecting this sample, convenience sampling, which is one of the random sampling methods, was used. A teacher interview form was used to collect the data. In this form, there are four open-ended questions to learn professional skills competencies. The answers given to the questions of this form constitute the data of the research. Descriptive analysis method was used to analyze the research data. In the analysis processes carried out with this technique, each question posed to the teachers was considered as a sub-problem and codes and categories were created for the answers to each of these sub-problems. As a result of the research, it was concluded that teachers' professional competencies in fair assessment and evaluation, managing undesirable behaviors, developing higher order thinking skills and ensuring active participation in the classroom were at a sufficient level. It was revealed that the majority of the participants were open to improvement in terms of professional competencies and skills and considered themselves quite competent in this regard. As a result of the research, suggestions were made for other researchers who will study on this subject.

Keywords

Professional competence
Professional skills
Teacher competencies

Article Info

Received
April 03, 2024
Accepted
May 22, 2024
Article Type
Research Paper

Atıf: Öztürk, S. & Bozdoğan, F. (2024). İlkokul-ortaokul öğretmenlerinin mesleki yeterlik ve becerilerine yönelik görüşleri. *Nizip Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 15-28.

¹ Sorumlu Yazar, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, ozturksnur@gmail.com, Türkiye. <https://orcid.org/0000-0002-5155-8480>

² Diğer Yazar, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, bozdoganft27@gmail.com, Türkiye. <https://orcid.org/0009-0009-7671-8397>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Schools are the education and training environments that make societies ready for life, and teachers are the people who undertake this task (Şimşek, 2019). Therefore, it is important in this context that teachers who raise future generations are equipped with certain professional skills and competencies against technological and scientific developments. Because only qualified teachers who think innovatively, have effective communication, have developed problem-solving skills, respect cultural differences and think critically can provide a qualified and good education. Our education system and society need qualified individuals who think, question, systematically cope with daily life problems and take responsibility for their own learning. In addition to this qualified manpower needed, it can be said that how children are raised, how teachers who play a role in raising children are raised or how their status is, and the education they receive in higher education institutions in the training of teachers play an important role in our country and our social development (Gelen, 2002). In this context, another goal of the study is to determine to what extent teachers on duty can contribute to students' higher order thinking skills.

Method

Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in this study. Qualitative research provides in-depth information about social events and psychological measurements (Büyüköztürk et al., 2019). Phenomenology design is the process of interpreting the meaning of individuals' experiences by the researcher (Creswell, 2012). The study was conducted in a primary-secondary school in Nizip district of Gaziantep, where the researchers work, with 20 teachers from different branches determined according to the purposeful sampling method. A structured interview form was used in the study. Interview questions; 1. "How do you ensure fair assessment and evaluation?" 2. "What do you do when you encounter unwanted behaviors in the classroom? Explain." 3. "Explain the practices you use to develop students' high-level cognitive skills." 4. "What do you do to ensure students' active participation in the learning process? Explain." Before the interview form was prepared, a literature review on the subject was conducted and four semi-structured interview questions were asked to the participants with expert support. During the interview, data were collected from volunteer participants in an environment where they could express themselves comfortably. In order to ensure the reliability and validity of the research analysis, the stages followed throughout the process are given below in order:

1. At the end of each interview, the researcher summarized the data collected and asked the participants to express their opinions about their accuracy. Therefore, the researcher tried to provide evidence for the credibility of the research.
2. The audio recordings taken during the interviews were analyzed and transcribed.
3. The transcribed data were compared with the notes obtained from the interviews.

Results and Discussion

According to the results of the research, when it was analyzed whether the teachers conducted fair assessment and evaluation, it was seen that the absolute majority of the teachers conducted fair assessment and evaluation. It was observed that the majority of teachers conducted the process impartially by covering the names of their students during formative and summative assessments. It shows that the strategies applied by the teachers for undesirable behaviors in the classroom avoid the repetition of the behavior with the emotional communication established one-to-one with the student. When the practices carried out by the participants to develop students' higher-order thinking skills are examined, it can be said that the teachers on duty have a general command of higher-order thinking skills. Another conclusion drawn from the research is that the majority of the teachers on duty continue to use traditional methods to ensure students' active participation in the lessons, which are far from the innovative and technological integration into education required by the age.

It was observed that the majority of the teachers conducted the process impartially by covering the names of their students during formative and summative assessments. This revealed that the teachers were professionally competent regardless of their tenure in the profession. When they were not objective, it was observed that they were both conscientiously disturbed and faced various classroom problems. Korkmaz (2005) interpreted the strategies used in dealing with undesirable behaviors as "making eye contact, ignoring, asking questions, warning, physical intervention, showing the correct behavior, punishment, general verbal warning". Neyişçi Karakaş (2005) added to these behavioral strategies: "Giving responsibility, establishing a relationship with the school administration and family, making changes in the teaching method, and punishment". In parallel with the study, Arslan (2019) found that teachers mostly avoided expressions that respect their basic rights by avoiding words that would damage their personalities without offending their honor and pride while determining their management strategies (Arslan, 2019).

GİRİŞ

Öğretmenlerin eğitim süreci içerisinde daha etkili olabilmeleri için çeşitli becerilere sahip olması gerekmektedir. Beceri bir işi yapabilme yeteneği/meziyeti olarak ifade edilir. Çeşitli becerilerin yer aldığı önemli bir süreç olan eğitim insan yetiştirme sürecini ifade etmektedir. Bir süreçten oluşan eğitimin birçok faktörden etkilendiği düşünüldüğünde teknoloji de bu faktörlerden biridir. Değişen ve değişerek hızlı bir şekilde dönüşen toplumsal yapı, toplumsal istekler doğrultusunda eğitimi değiştirmeye ve dönüşmeye zorlamaktadır. Teknolojik uygulamaların da eğitim öğretim ortamına aktarılmasıyla öğretmenlerin bu sürece adapte olabilmeleri için 21. Yüzyılın gerektirdiği teknolojik donanım, mesleki beceri ve yeterliğe sahip olması gerekir. Bir diğer ifade ile günümüzde eğitim sistemine günden güne artarak devam eden talebi karşılayabilmek için öğretmenlerin mesleki anlamda bazı yeterliklere sahip olması beklenmektedir (Yenen ve Kılınc, 2018). Eğitim-öğretim ortamlarında verilen eğitimin niteliğinin artırılmasında ve öğrencilerin akademik başarılarında bir artış gözlenmesinde öğretmen yeterliklerinin büyük bir önemi vardır (Köksal, 2008). Bu anlamda öğretmenler, sınıf içerisindeki başarılarını arttırmak için sahip oldukları becerileri, devamlı güncellemelidir (Şimşek, 2019).

Yeterlik kavramı bireyin sorumluluk alabilmesi ve mesleğini nitelikli bir şekilde icra edebilmesi için gereken beceriler bütünüdür (Yeşilyurt, 2011). Mesleki beceri ve yeterlik, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan ve 2017'de yürürlüğe giren öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinde benzer bir şekilde, "Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlar" olarak ifade edilmiştir (MEB, 2017). Bu bakımdan öğretmenlerin öğrencileri, araştıran, sorgulayan, kendi öğrenmelerinin farkında bireyler olarak yetiştirebilmesi için gerekli donanıma yani çeşitli yeterliklere sahip olması büyük önem arz etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini üç ana ve on bir alt başlık altında toplamıştır (MEB, 2017):

A. Mesleki Bilgi

- Alan bilgisi: Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.
- Alan eğitimi bilgisi: Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.
- Mevzuat bilgisi: Birey ve öğretmen olarak görev hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.

B. Mesleki Beceri

- Eğitim öğretimi planlama: Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.
- Öğrenme ortamları oluşturma: Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.
- Öğrenme öğretme sürecini yönetme: Öğrenme öğretme sürecini etkili bir şekilde yürütür.
- Ölçme ve değerlendirme: Ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.

C. Tutum ve Değerler

- Millî, manevi ve evrensel değerler: Millî, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
- Öğrenciye yaklaşım: Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.
- İletişim ve işbirliği: Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.
- Kişisel ve meslekî gelişim: Öz değerlendirme yaparak kişisel ve meslekî gelişimine yönelik çalışmalarına katılır.

Değişen öğretim programlarıyla birlikte öğretmenlerin öğrencileri değerlendirme süreçlerinde de değişiklik meydana gelmiştir. Bu anlamda klasik ölçme değerlendirme yöntemlerinin yerini ürün ve süreç odaklı alternatif yöntemlerin aldığı görülmektedir. Bu alternatif ölçme ve değerlendirme araçları, sadece puan vermeye yönelik değerlendirmenin aksine kendi sorumluluklarını almayı öğreten, öğretmenin öğrencilerin öğrenme hızlarını, ilerleme aşamalarını kaydederek anında dönüt vermeye imkan sağlayan araçlardır (Karamustafaoğlu vd., 2012). 21. yüzyılda görev yapan öğretmenlerin de bu ölçme değerlendirme yöntemlerinden haberdar olmaları, bu yöntemleri sahada uygulamaya dökabilmeleri mesleki yeterlik ve becerilerini geliştirme adına önemlidir.

Öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim-öğretim ortamları içinde bulunduğu sınıflar, geçmiş yaşantıları, yetenekleri, becerileri, öğrenme hızları bakımından farklı özelliklere sahip öğrencilerin bulunduğu toplumsal gruplardır (Arslan, 2019). Öğretmenlerin bu ortamlarda istenmeyen davranışlarla karşılaşması kaçınılmazdır. Bu nedenle okulda istenmeyen davranışların görülmesinin altında yatan birçok sebebin olduğu söylenebilir. Özdemir'e (2007)

göre okulda istenmeyen davranışlar; okul ortamından, aileden, öğretmenlerden, öğrencilerden, kitle iletişim araçlarından, akran ve arkadaşlarından, öğretim programı ve öğretim yönteminden kaynaklanmaktadır. Bentham'ın (2006) istenmeyen davranışları yönetme stratejileri ise genel anlamda üç başlık altında toplanmaktadır: Geçmiş sonuçlar, duygular ve düşünceler ile düşünme süreçleridir. Öğretmenlerin bu gibi sebeplerle baş edebilme stratejileri de alanyazında değişiklik göstermektedir. Bu çalışma kapsamında, öğretmenlerin istenmeyen durumlarla baş etme stratejileri Arslan'ın (2019) dört temel stratejisi kapsamında yorumlanacaktır.

Davranışa dayalı stratejilerde, sınıf içerisinde istenmeyen davranışları istedik yönde değiştirmek için öğrencilerin davranışlarının sonucunun değişmesinin gerektiği ifade edilmiştir (Arslan, 2019). Yine bu gibi durumların sağlanmasında; öğrenciyi övme, öğrenci ile özel olarak görüşme, öğrenciyi rol model olma, öğrenciyi görmezden gelme, öğrenci ile göz temasında bulunma ve ceza verme gibi yöntemlere başvurulabileceği belirtilmiştir. Duyguya dayalı stratejilerde, davranışın duygular tarafından belirlendiğinin savunulduğunu öğretmenin bu stratejideki rolünün ise etkin dinleme, yapıcı dönüt sağlama, öğrencinin olumlu duygularını cesaretlendirmesi gerektiği ifade edilmiştir (Arslan, 2019). Düşünmeye dayalı stratejilerde ise öğrencilerin düşünme yapılarının olumsuz duygulara neden olabileceğini belirterek öğretmenlerin uygulaması gereken yöntemler şöyle sıralanmıştır; Düzeltici dil kullanmak, sınıf kurallarını birlikte belirlemek gibi yöntemlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını söndüreceği ifade edilmiştir (Arslan, 2019). Yine son olarak diğer istenmeyen davranışları yöneltme stratejilerine bakıldığında öğretmenlerin, okul ve aile ile iletişime geçme, ders içerisinde kullandıkları yöntem ve stratejilerinde değişiklik sağlama, öğrenciyi sorumluluk verme, öğrencinin sınıf içerisindeki yerini değiştirme gibi istenmeyen davranışlara yönelik çeşitli yöntemlerden faydalanılabileceği ifade edilmiştir (Arslan, 2019).

Toplumları hayata hazır hale getiren eğitim-öğretim ortamı olan okullar, bu görevi üstlenen kişiler ise öğretmenlerdir (Şimşek, 2019). Nitelikli ve iyi bir eğitim ancak yenilikçi düşünen, etkili iletişim becerilerine sahip, problem çözme becerisi gelişmiş, kültürel farklılıklara saygılı ve eleştirel düşünebilen nitelikli öğretmenler ile sağlanabilir. Eğitim sistemimizin ve toplumumuzun en temelde düşünen, sorgulayan günlük yaşam problemiyle sistematik olarak başa çıkabilen, kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alan nitelikli bireylere ihtiyacı vardır. İhtiyaç duyulan üst düzey düşünme becerilerine sahip olması beklenen bu nitelikli insan gücünü yetiştirecek olan öğretmenlerin mesleki beceri ve yeterliklerinin bu anlamda önem kazandığı söylenebilir. Bu bağlamda çalışmanın bir diğer hedefi de görev başındaki öğretmenlerin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerine ne düzeyde katkı sağlayabildiklerini tespit etmektir. Bu araştırma ile görev başındaki öğretmenlerin, adil ölçme değerlendirme yaklaşımlarına, sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik stratejilerine, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerine yönelik görüşlerine ve öğrencilerin ders içerisindeki aktif katılımlarına yönelik görüşlerinin alınması ve incelenmesi hedeflenmektedir. Yeni yüzyılda gittikçe önem kazanan eğitim ve öğretim, Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan öğretim programlarında bulunan çeşitli becerileri öğrencilere kazandırabilmeyi amaçlamaktadır. Öğrencileri çağın gerektiği bilgi ve becerileri kazandıracak olan öğretmenlerin yeterince donanımlı ve mesleki açıdan istenilen yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Şimşek, 2019). Son yıllarda ülkemizde; dünyadaki eğitim politikalarına paralel bir biçimde üstbilişsel beceriler (eleştirel düşünme, etkili iletişim, problem çözme vb.), küresel farklılıklara saygılı, etkili iletişim, yüksek düzeyde iş birliği geliştirme, milli benliğimizi koruyarak yücelten nesillerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2017). Bu yeni neslin alacağı eğitimin niteliğini arttırmak konusunda öğretmenlerin mesleki beceri ve yeterlilikleri önemli bir etkidir.

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki beceri ve yeterliliklerine yönelik görüşlerinin alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Alanyazında yurt içi ve yurt dışında yapılan çeşitli çalışmalar özetlendiğinde, Kunter vd.'nin (2013) Almanya'da 194 ortaokul matematik öğretmenleriyle gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin öğrencilerin gelişimlerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Rahman'nın (2014) Ternate'de bulunan 9 farklı okuldaki toplam 61 fen bilimleri öğretmeniyle gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin mesleki becerilerini öğrencilerin gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaştığı görülmektedir. Murkatik vd.'nin (2020) Prabumulih'de 133 ortaokul öğretmeni ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin ders içerisindeki performanslarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Jabri'nin (2017) Madagaskar'daki İngilizce öğretmenleriyle yürüttüğü çalışmada öğretmenlerin materyal seçme ve belirlemeye yönelik mesleki becerilerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Gelen (2002), sosyal bilgiler öğretmenlerinin üst düzey düşünme becerilerini kazandırmaya yönelik yeterliliklerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonucunda, üst düzey düşünme becerilerinin istenilen düzeyde kazandırma yeterliğine sahip olmadıkları görülmüştür. Bunun nedenleri şöyle sıralanmıştır; öğretmen yetiştiren kurumların programına etkili şekilde üst düzey düşünme becerilerinin entegre edilememesi, eğitimin tek taraflı öğrenci merkezli hale getirilmesi olarak ifade edilmiştir. Özer ve Gelen (2008), yaptıkları çalışmada görev başındaki öğretmenler ve lisans eğitimi dönemindeki öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi

yeterliklerine hangi düzeyde sahip olduklarını yarı yapılandırılmış görüşmeler doğrultusunda belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının görev başındaki öğretmenlere oranla mesleki yeterliklerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yenen ve Kılınc (2018), yaptıkları çalışmada Nevşehir’de görev yapan öğretmenlerin genel yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin kendi görüşleri incelendiğinde kendi mesleki beceri ve yeterliliklerini üst düzeyde gördükleri tespit edilmiştir. Bostancı (2019), fen bilimleri öğretmenleri ile gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin ne düzeyde olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin laboratuvar etkinliklerinde meydana gelebilecek olası aksaklıklara önlem almaları, etkinliklere öğrencilerin de dahil olmalarını sağlamaları sayesinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini beslediği sonucuna varmıştır. Gürler ve Tekmen (2020) yaptıkları çalışmada, lisans öğrenimine devam eden okul öncesi öğretmen adaylarının mesleklerine dair yeterlilik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecini yönetme, öğrenciyi bireysel farklılıklara özen göstererek tanımaya çalışma, erişim düzeylerinin gelişimini izleme ve değerlendirme gibi kendini geliştirmeye yönelik mesleki yeterliklerinin, ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Ergun (2013), fen bilgisi öğretmenleriyle gerçekleştirdiği çalışmada lisans eğitimi süreçlerinde kazandıkları yeterliklerin görev başında iken özel alan yeterlikleri üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin özel alan yeterliklerinin yaşadıkları yere ve cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda literatürdeki yapılan çalışmaların çoğunluğunun öğretmen adayları ve görev başındaki öğretmenler üzerinde yapılan araştırmaların da tek bir bransa yönelik olduğu anlaşılmaktadır (Bektaş, Aydın ve Ayvaz, 2015; Gelen, 2012; Numanoğlu ve Bakır, 2009; Yalçın İncik ve Akay, 2015). Bir diğer yandan öğretmenlerin mesleki yeterlik ve becerilerine yönelik görüşlerinin alındığı çalışmaların oldukça sınırlı olması da çalışmamızı özgün kılan bir diğer etken olduğu söylenebilir. Bu anlamda alanyazındaki mevcut boşluğu doldurarak bu çalışmanın öğretmenlerin mesleki beceri gelişimlerine katkı sağlayacağı hedeflenmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada görev başındaki öğretmenlerin mesleki beceri ve yeterliklerine yönelik görüşlerini almak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Öğretmenlerin sınıf içerisindeki adil ölçme değerlendirme yöntemlerine yönelik görüşleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik görüşleri nasıldır?
3. Öğretmenlerin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik görüşleri nasıldır?
4. Öğretmenlerin öğrencilerin ders içi aktif katılımlarına yönelik görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, sosyal olaylar ve psikolojik ölçümler ile ilgili derinlemesine bilgi sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2019). Fenomenoloji deseni, araştırmacı tarafından bireylerin deneyimlerinin anlamına yönelik yorumlama sürecidir (Creswell, 2012). Olgubilim çalışmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Büyüköztürk vd., 2019).

Çalışma Grubu

Çalışma araştırmacıların görev yaptığı Gaziantep’in Nizip ilçesinde bulunan bir ilk-ortaokulda seçkisiz örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme göre belirlenmiş farklı branşlardaki 20 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemle göre, araştırmacı ulaşılması kolay zaman, konum bakımından yakın bir durumu seçerek araştırma sürecini kolaylaştırır (Büyüköztürk vd., 2019).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	9	45
Erkek	11	55
Öğretmenlik Mesleği Süresi		
1-5 yıl	7	35
6-10 yıl	9	45
11-15 yıl	2	10
16 yıl ve üzeri	2	10
Branş		
Sınıf Öğretmeni	5	25
Matematik	4	20
Türkçe	4	20
Fen Bilimleri	3	15
Sosyal Bilgiler	2	10
Beden Eğitimi	1	5
Bilişim Teknolojileri	1	5
Medeni Hal		
Evli	12	60
Bekar	8	40
Toplam	20	100

Tablo 1’de görülebileceği üzere, cinsiyete göre erkek öğretmenler %55 ile çoğunluktadır. Öğretmenlik meslek süresine göre 5-10 yıl arasında görev yapan öğretmenler %45 oranında çoğunlukta olduğu görülmektedir. Branşa göre incelendiğinde, sınıf öğretmenleri %25 ile çoğunluktadır. Öğretmenlerin medeni hallerine bakıldığında ise evli öğretmenlerin %60 oranında çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları; 1. “Adil bir ölçme değerlendirme için nasıl bir yol izliyorsunuz?” 2. “Sınıfta istenmeyen davranışlarla karşılaşınca ne yapıyorsunuz? Açıklayınız.” 3. “Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik yaptığınız uygulamaları açıklayınız.” 4. “Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için neler yapıyorsunuz? Açıklayınız.”

Araştırmada doğrulanabilirlik ve inandırıcılığın sağlanabilmesi adına görüşme formunun içeriği sosyal bilgiler eğitimcisi olan iki uzmana ve dil anlatım bakımından formun özelliklerini incelenmesi bakımından Türkçe eğitimcisi olan bir uzmana sunularak üç farklı uzmandan görüş alınmıştır. Üç farklı branştaki öğretmenle görüşme formunda yer alan soruların anlaşılabilirliğini test etmek, verilen cevaplarla soruların uygunluğuna ilişkin deneme görüşmesi gerçekleştirildikten sonra görüşme formunun kapsamı tekrar gözden geçirilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Görüşme sırasında veriler gönüllü 20 katılımcıdan, kendilerini ifade edebilecekleri, dış ortamdan olabildiğince etkilenmeyecekleri boş bir sınıfta ses kayıtları alınarak toplanmıştır. Görüşmeler her katılımcı ile ortalama 10-15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, verilerin analiz edilmesinde betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, temalar ve kategoriler eşliğinde elde edilen verilerin kodlar oluşturularak okuyucuların anlamlandırabileceği şekilde yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Uygulama esnasında katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutularak kullanılan her bir forma Ö1, Ö2, ..., Ö20 gibi art arda numaralar verilmiştir. Bu işlemin sonucunda her bir form katılımcılara okunmuştur. Bu işlemde sonra katılımcıların kişisel özelliklerinden elde edilen yüzde ve frekans işlemleri katılımcılara sorulan soruların tamamı alt problem olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanında katılımcıların görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Temalar kod ve yüzdelerin hesaplanması sonucu veriler tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın analizinin güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak adına süreç boyunca izlenmiş olan aşamalar aşağıda sırayla verilmiştir:

1. Araştırmacı her bir görüşme sonunda topladığı verileri özetleyerek katılımcılardan bunların doğruluğuna ilişkin görüşlerini belirtmesini istemiştir. Dolayısıyla araştırmanın inanırılığına ilişkin kanıt sağlanmaya çalışılmıştır.

2. Görüşmeler esnasında alınmış olan ses kayıtları çözümlenerek yazıya dökülmüştür.
3. Yazıya dökülen veriler görüşmelerden elde edilen notlar ile karşılaştırılmıştır.
4. Araştırmacılar birbirlerinden ayrı olarak verileri kodlamış, daha sonra kodlamalar birbirleriyle karşılaştırılarak Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği uyum yüzdesi hesaplaması yapılarak [(Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100], uyum yüzdesi %80 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlerin Sınıf İçerisindeki Adil Ölçme Değerlendirme Yöntemlerine Yönelik Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırma katılımcılarına, "Adil bir ölçme değerlendirme için nasıl bir yol izliyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya ait bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Görüşleri

Soru	Kod	f	%
Adil bir ölçme değerlendirme için nasıl bir yol izliyorsunuz?	Cevap anahtarı hazırlama	5	25
	Rubrik hazırlama	4	20
	Açık ve anlaşılır soru hazırlama	4	20
	Öğrenci isimlerini gizleme	3	15
	Bireysel değerlendirme	2	10
	Süreç odaklı değerlendirme	2	10

Tablo 2. incelendiğinde, birinci alt problemde yer alan soruya katılımcıların, %25 (5kişi)'nin adil ölçme ve değerlendirme için cevap anahtarı hazırladıkları, %20 (4 kişi)'nin adil ölçme ve değerlendirme için rubrik hazırladıkları, %20 (4 kişi)'nin adil ölçme ve değerlendirme için açık ve anlaşılır sorular hazırladıkları, %15 (3 kişi)'nin adil ölçme ve değerlendirme için değerlendirme esnasında öğrencilerin isimlerini kapattıkları, %10 (2 kişi)'unun adil ölçme ve değerlendirme için bireysel değerlendirmelerde bulduklarını ve %10 (2 kişi)'unun adil ölçme ve değerlendirme için ise süreç odaklı değerlendirmeler yaptıkları görülmektedir. Katılımcılara ait ifadelerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

-Cevap anahtarı ve puanlama ölçeği hazırlayarak bu durumu sağlıyorum. (Ö2)
Cevap anahtarı doğrultusunda öğrencilerin isimlerine bakmadan puanlama yapıyorum. (Ö5)
.... Soruları açık ve anlaşılır hazırlamaya çalışırım... (Ö7)
Genellikle öğrencilerimin isimlerini kapatarak ölçme değerlendirmeye gerçekleştiriyorum. (Ö11)
Akranlarına göre dezavantajlı durumda olan öğrencilerime seviyelerine uygun etkinlik materyal hazırlayarak adil olmaya çalışıyorum... (Ö13)
....Bireysel farklılıklara dikkat ederek her öğrenciyi kendi içinde değerlendiriyorum. (Ö14)
Alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini kullanarak (rubrik hazırlama gibi) objektif olmaya çalışıyorum...(Ö17)
...Özellikle ders içi performansları yaparken ölçeklerden faydalanıyorum yanlış davranmamak adına... (Ö18)
Adil bir şekilde ölçme değerlendirme yapmaya çalışıyorum. Etnik köken, cinsiyet ayrımı gözetmiyorum. (Ö19).
Hem süreci değerlendiriyorum hem de potansiyeli ölçüyorum doğal olarak adil bir şekilde süreci yönetiyorum. (Ö20).

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma katılımcılarına, "Sınıfta istenmeyen davranışlarla karşılaşınca ne yapıyorsunuz? Açıklayınız." sorusu sorulmuştur. Bu soruya ait bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İstenmeyen Davranışlara Yönelik Görüşleri

Soru	Kategori	Kod (f)	%	
Sınıfta istenmeyen davranışlarla karşılaşınca ne yapıyorsunuz? Açıklayınız.	Davranışa dayalı	Görüşme yapma (9)	22	
		Ceza verme (4)	10	
		Görmezden gelme (3)	7	
		Göz teması kurma (2)	5	
		Ödül verme (2)	5	
	Düşünmeye dayalı	Problemin sebebini öğrenmeye çalışma (3)	7	
		Duyulara dayalı	Empati kurma (2)	5
		Diğer istenmeyen davranışlar	Veli ile iletişim (4)	10
			İdareye yönlendirme (3)	7
			Görev- sorumluluk verme (3)	7
			Yer değişikliği (2)	5
			Rehberlik servisine yönlendirme (2)	5
			Ses tonunu değiştirme (1)	2

Tablo 3. incelendiğinde, ikinci alt problemde yer alan katılımcıların davranışa dayalı kategorisinde %22 (9 kişi) öğrenciyle görüşme gerçekleştirdiği, %10 (4 kişi) öğrenciyi cezalandırdığı, %5 (2 kişi) göz temasında bulunduğu ve %5 (2 kişi) ise ödül verdiği belirtilmiştir. Düşünmeye dayalı kategorisinde, %7 (3 kişi) problemin sebebini öğrenmeye çalıştıkları, %5 (2 kişi) empati kurduğu belirtilmiştir. Diğer istenmeyen davranışlar kategorisinde ise %10 (4 kişi) veli ile iletişim kurduğu, %7 (3 kişi) katılımcının idareye yönlendirdiği, %7 (3 kişi) idareye yönlendirdiği, %7 (3 kişi) görev ve sorumluluk verdiği, %5 (2 kişi) yer değişikliğinde bulunduğu, %5 (2 kişi) rehberlik servisine yönlendirme yaptığı ve %2 (1 kişi) ses tonunu değiştirme stratejisini kullandığı görülmüştür. Bu bulgulardan yola çıkılarak katılımcıların istenmeyen davranışları önlemek adına davranışa dayalı stratejileri benimsedikleri görülmektedir yorumu yapılabilir. Ek olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun öncelikle öğrenciyle birebir görüşme sağladıkları görülmektedir. Katılımcılara ait ifadelerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

İstenmeyen davranışla karşılaştığımda öğrenciyle görüşme yapıp davranışın nedenini anlamaya çalışırım... (Ö3)
 ...Sınıfta cezadan çok ödül yöntemini kullanarak, istenilen davranışların artışı sağlayarak istenmeyen davranışların önüne geçerim...(Ö1)
 ...İstenilen bir şeyden mahrum bırakma yöntemini kullanırım, empati yeteneğini harekete geçirerek davranışın doğru olmadığını anlamasını sağlarım... (Ö10)
 Sınıf öğretmeni olduğum için sorunu birlikte çözmeye çalışırız. Konuyu açık, anlamlı hale getirmeye çalışır duruma göre aile, rehberlik, idare gibi çözüm yollarına başvururum. (Ö12)
 Öncelikle sorunun kaynağını tespit ediyorum duruma göre önlem alıyorum... (Ö14)
 Olabildiğince fiziksel müdahaleden kaçmıyorum, ama sözlü olarak uyarılarım oluyor. (Ö15)
 Sınıfın atmosferine zarar vermemek adına görmezden geliyorum sırasına giderek dikkat çekmeye çalışıyorum. (Ö16)
 Küçük müdahalelerde bulunuyorum, hemen bir görev-sorumluluk üstlenmesini sağlıyorum. (Ö17)
Sınıf kurallarını hatırlatıyorum..... (Ö18)
 Ceza yöntemini çok sık kullanmıyorum ancak sözlü uyarı, göz teması kurarak halledemediğim durumlarda sevdiği şeylerden mahrum bırakıyorum örneğin teneffüse çıkmasına izin vermiyorum. (Ö19)
 Hiçbir koşulda baş edemediğim durumlarda rehberlik servisinden yardım alıyorum, veli ile görüşüyorum. (Ö20)

Öğretmenlerin Öğrencilerin Üst Düzey Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada yer alan katılımcılara “Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerinin geliştirmeye yönelik yaptığınız uygulamaları açıklayınız.” sorusu sorulmuştur. Bu soruya ait bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öğrenciler Üzerinde Yaptığı Üst Düzey Bilişsel Becerilere Yönelik Uygulamalar

Soru	Kategori	Kod (f)	%	
Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerinin geliştirmeye yönelik yaptığınız uygulamaları açıklayınız.	Ön bilgileri harekete geçirme	Açık uçlu sorular (5)	19	
		Beyin fırtınası (3)	11	
		Günlük hayat problemi ile baş başa bırakma (2)	7	
	Bilgiyi çağırma, yapılandırma ve ilişki kurma	İzleme, değerlendirme ve planlama	Örnek olay (1)	4
			Yaparak yaşayarak öğrenme (2)	7
			Akıllı tahta uygulamaları (2)	7
			Görsel materyal kullanma (2)	7
			Şiir/öykü yazma (1)	4
			Bulmaca/Eğitsel oyun (1)	4
			Rol oynama (4)	15
			Yaratıcı drama (3)	11

Tablo 4 incelendiğinde, ön bilgileri harekete geçirme kategorisinde %19 (5 kişi) öğrencilere açık uçlu sorular yönelttiği, %11 (3 kişi) beyin fırtınası modelini kullandığı, %7 (2 kişi) öğrenciyi günlük hayat problemleriyle baş başa bıraktığı görülmektedir. Bilgiyi çağırma, yapılandırma ve ilişki kurma kategorisinde %7 (2 kişi) yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlamaya çalıştığı, %7 (2 kişi) dersini akıllı tahta uygulamalarıyla desteklediği, %7 (2 kişi) görsel materyal kullandığı, %4 (1kişi) şiir/öykü yazdırma tekniğinden faydalandığı ve %4 (1kişi) ise bulmaca/eğitsel oyun yönteminden faydalandığı görülmektedir. İzleme, değerlendirme ve planlama kategorisinde ise %15 (4 kişi) rol oynama tekniği kullandığı %11 (3 kişi) ise yaratıcı drama yönteminden yararlandığı görülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkılarak katılımcılar, öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik en çok öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirecek açık uçlu sorular yönelttiği görülmektedir. Katılımcılara ait ifadelerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

...Farklı yöntem ve teknikler; görüş geliştirme, beyin fırtınası, balık kılıcı, rol oynama, şiir/öykü yazma gibi çeşitli teknikler kullanırım. Bunların yanında öz değerlendirme ve akran değerlendirmelerini kullanarak çocukların kendilerini daha iyi ifade etmesini sağlarım. (Ö2)
Tüm duyu organlarına hitap eden görseller ve akıllı tahta uygulamalarını kullanırım. (Ö3)
Özellikle matematik dersinde oyunlar ve eğlenceli sayı bulmacaları ile bilişsel becerilerini geliştirmeye çalışırım. (Ö5)
Derste öğrendiklerini renkli kağıtlarla etkinliklere dönüştürmek, resme dökmelerini sağlamak ve günlük tutmak. (Ö9)
Konuyla ilgili hemen bir örnek olayı gündeme getiriyorum dolayısıyla eleştirel bir bakış açısıyla konuyu yorumlamış oluyorlar. (Ö11)
Özellikle fen bilimleri derslerinde açık uçlu sorular yönelterek üst düzey düşünmelerine yardımcı oluyorum. (Ö12)
Akıllı tahta uygulamaları kullanıyorum canva, kahoot, storyboardthar gibi uygulamalarla öğrencilerin aktif olmasını sağlayarak yaratıcı düşünmelerine katkı sağlamaya çalışıyorum... (Ö14)
Sınıf içerisinde gözlemlerim sonucunda öğrencilerim sorumluluk üstlenerek dramada rol oynadıklarında kendi öğrenmelerinin farkına varıyorlar. (Ö16)
Beyin fırtınası yöntemi gibi öğrencilerin zihinlerini aktif olarak çalıştıracak etkinlikler gerçekleştiriyorum...(Ö18)

Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders İçi Aktif Katılımlarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma katılımcılarına "Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için neler yapıyorsunuz? Açıklayınız." sorusu sorulmuştur. Bu soruya ait bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrencilerin Derse Aktif Katılımını Sağlamak İçin Yaptığı Uygulamalar

Soru	Kod	f	%
Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için neler yapıyorsunuz? Açıklayınız.	Soru-cevap	5	25
	Cesaretlendirme	3	15
	Etkinlik	3	15
	Deney	2	10
	Şiir/şarkı söyleme	1	5
	Animasyon	1	5
	Oyun	1	5
	Beyin fırtınası	1	5
	Hikaye/anı anlatma	1	5
	EBA/Z kitap kullanma	1	5
	Grup çalışması	1	5

Tablo 5 incelendiğinde dördüncü alt problemde yer alan katılımcıların, %25 (5 kişi)'nin soru-cevap yöntemini kullanarak öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. %15 (3 kişi)'nin öğrencilerini "Cesaretlendirerek" derse aktif katılımlarına destek olduklarını ifade etmişlerdir. %10 (2 kişi) "Deney" yaparak öğrencilerinin derse aktif katılımını sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Diğer bir yandan azınlıkta da olsa öğretmenlerin, aktif katılımı sağlamak adına, %5 (1kişi) şiir okuma/şarkı söyleme, %5 (1 kişi) çeşitli animasyonlar, %5 (1 kişi) oyun, %5 (1 kişi) beyin fırtınası, %5 (1 kişi) hikaye/anı anlatma, %5 (1 kişi) EBA/Z kitap kullanma ve %5 (1 kişi) grup çalışmasını tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlamak için soru-cevap yöntemini sıklıkla tercih ettikleri söylenebilir. Bazı örnek ifadeler aşağıda sıralanmıştır:

Bir hikaye veya anımı anlatarak çocuğun konuya ve ders anlatım sürecine aktif katılımını sağlamaya çalışırım. Birbirlerine ve öğretmenlerine soru sorma, cevap verme alışkanlığı kazandırıyorum böylece her öğrenci derse aktif katılım sağlıyor. (Ö1)

Öğrencinin başarabileceği bir şeyler olduğunu hissettirip cesaretlendirerek kalemi veya tebeşiri eline verip tahtada soru çözümünü, gerekli etkinlikleri yapmasını sağlayarak sürece dahil etmek... (Ö3)

...Öğrendiğimiz konuları ve kazanımları şiir veya şarkı türüne getirerek birlikte söylüyoruz böylece tüm sınıf derse aktif katılıyor. (Ö5)

Bireysel çalışmaların yanında grup çalışması içeren iş birliğine dayalı etkinlikler yapıyorum. Öğrencileri soru-cevap etkinliğine katılması için onları cesaretlendiririm. Verilen cevapların yanlışlığını ya da doğruluğunu sorgulamam. (Ö6)

Öğrencilerin birden fazla duysunu aktif hale getirmek için animasyonlardan faydalaniyorum. (Ö10)

Kavram şemaları yaratmalarını sağlıyorum bu şekilde öğrenciyi aktif olarak derse katmış oluyorum. (Ö15)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Teknolojinin hızla değiştiği ve geliştiği 21.yy.'da öğretmenlerin de en az öğrenciler kadar çeşitli bilgi ve becerilere sahip olması beklenmektedir. Değişim ve gelişim halinde olan bu süreçte, öğretmenlerin kendilerinden beklenen bu özelliklerin her birine sahip olmalarını beklemek mümkün görünmemektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin bilgi ve becerilerine ışık tutmak amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2017'de yayınlanan Öğretmenlerin Mesleki Yeterlikleri Belgesi ile öğretmenlere rehber görevi üstleneceği öngörülmektedir.

Toplumun en küçük bireyleri olan çocukları yetiştirip hayata hazırlayan ailede görülen temel eğitimden sonra bu görev hiç şüphesiz öğretmenlerindir. Bu meslek layıkıyla yerine getirildiğinde toplum ve çocuklar başta olmak üzere nitelikli insan gücü beslenerek eğitim sistemimiz adına istendik yönde gelişim sağlayacağı düşünülmektedir. Görev başındaki öğretmenler mesleklerinin gerekliliklerini gerçekleştirdikleri takdirde eğitim-öğretim süreci üzerindeki olumlu sonuçlar sürekli artarak devam edecektir (Tuğluk ve Kürtmen, 2018). Bu çalışma ile katılımcıların mesleki beceri ve yeterliliklerinin ne düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin adil ölçme ve değerlendirme yapıp yapmadıkları incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının çoğunluğunun adil ölçme ve değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. Yine katılımcıların büyük bir kısmının, biçimleyici ve tanımlayıcı değerlendirmeler esnasında öğrencilerinin isimlerini kapatarak süreci tarafsız bir şekilde yürüttükleri görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin mesleklerindeki görev

sürelerinden bağımsız, mesleki olarak bilgi düzeylerinin yeterli olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda katılımcıların ölçme değerlendirme konusunda tarafsızlıklarını koruma adına gerekli hassasiyeti gösterip çeşitli problemlerin önüne geçmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu çerçevede 2017 yılında yayınlanan mesleki yeterlik alanı ölçme değerlendirme yeterliği ve performans göstergelerinde yer alan “Ölçme ve değerlendirmeyi objektif ve adil olarak yapar.” (MEB, 2017), ifadesinin karşılandığı görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesinde öğretmenlerin farklı yöntemler kullandığı görülmektedir (Arslan, 2019; Ekinci ve Burgaz, 2009; Kapucuoğlu ve Tolunay, 2008). Korkmaz (2005), “İstenmeyen davranışlarla baş etmede kullanılan stratejiler; göz teması kurmak, umursamamak, soru sormak, uyararak, fiziksel müdahale etmek, doğru davranışı göstermek, ceza vermek, genel sözlü uyarı,” şeklinde yorumlamıştır. Neyişçi Karakaş (2005), bu davranış stratejilerine “Sorumluluk verme, okul yönetimi ve ailesiyle ilişki kurma, ders anlatım yönteminde değişiklik yapma, ceza verme” gibi eklemelerde bulunmuştur. Bentham (2006) ise istenmeyen davranışları yönetmede kullanılan farklı stratejileri genel anlamda düşünmeye, davranışa ve duygulara dayalı stratejiler şeklinde üç başlık altında özetlemiştir. Bu çeşitli stratejiler göz önünde bulundurulduğunda, araştırma sonucunda katılımcıların verdikleri tepkiler neticesinde katılımcıların sınıf içindeki istenmeyen davranışları yönetmede yeterli bilgi ve beceriye sahip oldukları, davranışa dayalı stratejilerin çoğunu benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında yapılan araştırmalarda da çalışmaya paralel olarak düşünmeye dayalı stratejilerin, davranış ve duygulara dayalı stratejilere göre çoğunlukla tercih edildiği görülmektedir (Arslan, 2019; Özer vd., 2014; Keyik, 2014). Katılımcıların sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara yönelik uyguladıkları stratejilerin, öğrenciyle birebir kurulan duygusal iletişim ile öğrencilerin davranışın tekrarından kaçındığını göstermektedir. Yine çalışmaya paralel olarak Arslan’ın (2019) gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetme stratejilerini belirlerken öğrencilerin onurunu, gururunu kıran, kişiliklerini zedeleyecek sözlerden kaçınarak temel haklarına saygılı ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir. Türnüklü ve Yıldız’ın (2002) gerçekleştirdiği çalışmada ise öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı; göz kontağı kurmaya çalışmaları, öğrenciyle birebir görüşme gibi stratejiler kullanmaları çalışmayla örtüşmektedir. Atıcı (2002) Türk ve İngiliz öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada elde edilen bulgulara göre Türk ve İngiliz öğretmenlerin en çok övgü, teşvik etme ve öğrenciyle birebir konuşma gibi stratejileri benimsedikleri tespit edilmiştir. Sağlam, Adıgüzel ve Güngör (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmede en çok uygun bir dille uyarı yaptıkları, olumlu davranış örnek gösterdikleri ve öğrenci ile ders sonrasında birebir görüştiklerini ifade etmişlerdir. Çalışmadan farklı olarak, Memişoğlu (2005) öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun istenmeyen davranışlar konusunda öğrenciyi notla tehdit ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik gerçekleştirdiği uygulamalar incelendiğinde, katılımcıların üst düzey düşünme becerilerine genel anlamda hakim oldukları söylenebilir. Katılımcıların özellikle ön bilgileri harekete geçiren (soru-cevap, örnek olay, beyin fırtınası), izleme, planlama ve değerlendirme (beyin fırtınası, mantık soruları yönlendirme) etkinliklerine yöneldikleri görülmektedir. Bir diğer yandan üst düzey bilişsel becerilerinin eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme, yaratıcı düşünmeyi içerdiği göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların ders içerisinde sıkça beyin fırtınası yöntemini kullanması, günlük hayatta karşılaşılabileceği olası sorunlara ilişkin çözüm yollarını sınıf içi tartışmaya yönlendirmesi, öğretmenlerin bu konudaki mesleki yeterliklerinin yeterli düzeyde olduğunun göstergesidir. Alanyazın incelendiğinde, Aldan Karademir (2013), öğretmen adayları üzerine yaptığı çalışmada, araştırma sorgulama üst düzey becerileri incelendiğinde eleştirel düşünmeye açık oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmek adına karşılaştıkları engelleri aşmak için çaba gösterdiklerinin görülmesi çalışmamızla örtüşmektedir. Bunun yanı sıra, Dinçer Göbel (2013) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin üst düzey düşünme becerisi öğretimine ilişkin gerçekleştirdikleri uygulamalarda kendilerini yeterli hissettikleri görülmüştür. Bu sonucun, katılımcıların üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik gerçekleştirdikleri uygulamaların ve bu becerileri kazandırmak için gösterdikleri çabanın çalışmamız bulgularıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmadan çıkarılan bir diğer sonuç ise katılımcıların, öğrencilerin derslere aktif katılımını sağlamak adına ilgi ve dikkatlerini çekecek farklı etkinlikleri kullandıkları görülmektedir. Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, Özdemir ve Karateke (2019) tarafından öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama yollarının incelendiği araştırmada öğretmenlerin öğrencileri toplu olarak derse katma yollarını daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Özyürek ve Çavuş (2016) gerçekleştirdikleri çalışmada oyun yönteminin öğrencilerin derslere katılım oranlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Tuğral ve Güvenç (2016) gerçekleştirdikleri çalışmada ise işbirlikli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin matematik derslerine aktif katılımını etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Konuya yönelik çalışmalar yapacak araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğretmenlerin çeşitli konulardaki mesleki gelişmelerini sağlamak adına hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
2. Farklı branşlardaki katılımcılar örnekleme dahil edilerek araştırma kapsamı genişletilebilir.
3. Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirebilmek adına farklı etkinlikler düzenlenerek katılımcılara farklı bakış açıları kazandırılabilir.

Araştırmacıların Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Araştırmacıların katkı oranı eşittir.

Çatışma beyanı: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akgündüz, D., Ertepinar, H., Ger, A. M., Kaplan Sayı, A. ve Türk, Z. (2015). *STEM eğitimi çalıştay raporu: Türkiye STEM eğitimi üzerine kapsamlı bir değerlendirme*. İstanbul Aydın Üniversitesi: STEM Merkezi ve Eğitim Fakültesi.
- Aldan Karademir, Ç. (2013). *Öğretmen adaylarının sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerinin öğretmen öz yeterlik düzeyine etkisi*. (Doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, M. (2019). *Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışları yönetme stratejilerine ilişkin bir inceleme*. (Yüksek lisans tezi). Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atıcı, M. (2000). İlköğretimde sınıf kurallarının sınıf yönetimindeki rolü. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 68, 22-26.
- Baysal, Z. N., Arkan, K. ve Yıldırım, A. (2010). Preservice elementary teachers' perceptions of their self-efficacy in teaching thinking skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4250-4254.
- Bektaş, M., Aydın, E., ve Ayvaz, A. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının gelecekteki mesleki yeterliklerine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 174-190
- Bentham, S. (2006). *A teaching assistant's guide to managing behaviour in the classroom*. London: Routledge, UK.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th Ed.). Pearson.
- Dinçer Göbel, Ş. (2013). Sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerisi öğretimi yeterlikleri ve uygulamaları. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eğitimde Reform Girişimi (2005). *Öğretmen politikalarında mevcut durum ve zorluklar*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi.
- Ekinci, C. E. ve Burgaz, B. (2009). İstenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmen ve okuldan kaynaklanan nedenleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(22), 91-111.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İncik, E. ve Akay, C. (2015). Eğitim fakültesi ve pedagojik formasyon sertifika programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği yeterliklerine yönelik görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 179-197 .
- Jabri, U. (2017). The profile of English teachers' professional competence and students' achievement at sma negeri 1 enrekang. *Edumaspul: Jurnal Pendidikan*, 1(1), 61-77.
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. A. Tanrıoğen (Edt.). Ankara: Anı.
- Karateke, T., ve Özdemir, Ş. (2019). İhl meslek dersleri öğretmenlerinin Kur'an-ı Kerim derslerinde öğrencilerin derse katılımını sağlama yolları. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(11), 891-925.
- Karamustafaoğlu, S., Çağlak, A., ve Meşeci, B. (2012). Alternatif ölçme değerlendirme araçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilikleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 167-179.
- Keyik, H. (2014). *İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Korkmaz, İ. (2005). *İstenmeyen davranışların önlenmesi sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 36-46.
- Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T., ve Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805-820. <https://doi.org/10.1037/a0032583>
- Memişoğlu, A. P. (2005). Sınıf ortamında istenmeyen davranışlara yol açan öğretmen davranışları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 323, 32-39.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Öğretmen mesleği genel yeterlilikleri*.

- Murkatik, K., Harapan, E., ve Wardiah, D. (2020). The influence of professional and pedagogic competence on teacher's performance. *Journal of Social Work and Science Education*, 1(1), 58-69.
- Neyişçi Karakaş, B. N. (2005). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2009). Bilgisayar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 197-212. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59520/855981>
- Önal İ. ve Erişen, Y. (2019). Öğretmen yetiştirme programların da eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılması ihtiyacı. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 62-78.
- Özdemir, İ. E. (2007). *Sınıf ortamında istenmeyen davranışlar ve yönetim*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Özer, B., Bozkurt, N. ve Tuncay, A. (2014). İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2), 152-189.
- Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim 4.0. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30. doi: 10.26701/uad.371662
- Özyürek, A., ve Çavuş, Z. S. (2016). İlkokul öğretmenlerinin oyun öğretim yöntemi kullanma durumlarının incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2157-2166.
- Rahman, M. H. (2014). Professional competence, pedagogical competence and the performance of junior high school of science teachers. *Journal of Education and Practice*, 5(9), 75-80.
- Sağlam, M., A. Adıgüzel ve Ö. Güngör (2008). İlköğretim okullarında sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etme yaklaşımları. *International Conference on Educational Sciences*, 23-25 Haziran 2008, Famagusta, North Cyprus.
- Şimşek, N. (2019). Öğretmenlerin mesleki beceri yeterlikleri ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2152-2165.
- Rotherham, A. J., ve Willingham, D. (2009). *21st century skills: Educational Leadership*, 67(1), 16-21. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ889143.pdf>
- Tolunay, A. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Tuğluk, M. N., ve Kürtmen, S. (2018). Türkiye'de öğretmen yeterlikleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 809-841. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.480236>.
- Tuğral, Z., ve Güvenç, H. (2016). İşbirlikli öğrenmenin lise öğrencilerinin matematik özyeterlik algıları, başarı ve etkin katılımlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 259-274.
- Türnüklü, A. (2000). Türk ve İngiliz ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi davranış yönetim stratejilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6 (23), 449-466.
- Yenen, E. T. (2022). Öğretmenlerin mesleki yeterliklerini etkileyen faktörler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 27-45.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.